

به دنبال برپایی اجلاس ۱۰۹ و زرای نفت اوپک در هفتم فروردین ماه سال جاری که در آن نسبت به افزایش تولید اوپک تصمیم گیری شد با سه تن از کارشناسان برجسته نفتی در این خصوص مصاحبه زیر به عمل آمد. کارشناسان مزبور عبارتند از:

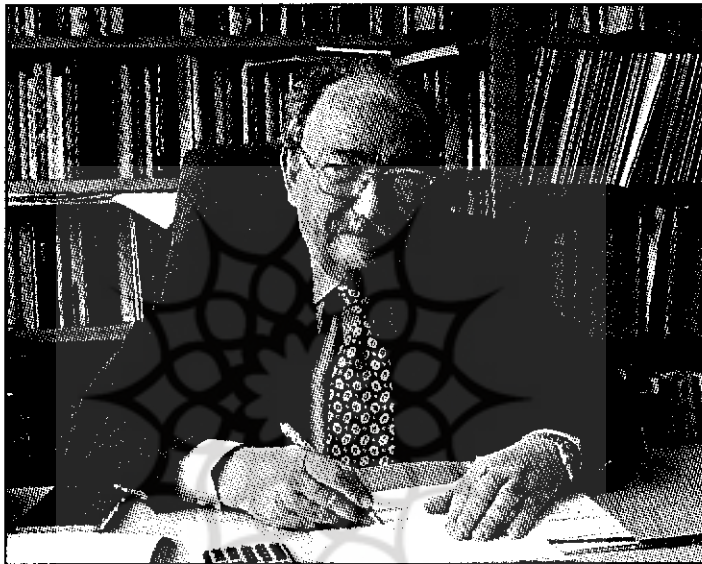
۱- پرفسور رابرت مابرو رییس مؤسسه مطالعات انرژی در

دانشگاه آکسفورد

۲- پرفسور پل استیونس استاد اقتصاد نفت در دانشگاه داندی

۳- دکتر منوچهر تکین تحلیل گر امور بالادستی صنایع نفت در مرکز مطالعات جهانی انرژی در لندن

مصاحبه با دکتر مابرو Dr. Mabro

● آقای دکتر مابرو، طی اجلاس اخیر سازمان اوپک در وین فشار وارده توسط ایالات متحده بر اعضای این سازمان بسیار آشکار بود. ارزیابی شما از این اقدام ایالات متحده چیست؟

- در حالی که کشورهای تولیدکننده به دلیل پایین بودن سطح ذخایر نفتی، کم و بیش متفق القول بودند که نیاز به افزایش عرضه نفت وجود دارد، به نظر من ایالات متحده به روشی بسیار غیرمنطقی عمل کرد، زیرا اگر کشورهای

تولیدکننده به هر حال قصد افزایش عرضه را داشتند، پس چرا ایالات متحده تصمیم به مبارزه گرفت و همه را دچار اضطراب کرد. چرا بیل ریچاردسون^(۱) دوره افتاد و با سروصدا فشار آورد. این کار نباید از موضع برتری صورت می گرفت. منظورم این است که اگر می خواهید به نتیجه برسید، یا این کار را به طور نامحسوسی انجام می دهید یا می گویند بسیار خوب به هر صورت این امر در حال انجام است. اما کاری که ایالات متحده انجام داد به دلیل مقاصد سیاسی داخلی بود. افرادی که در ایالات متحده این فشار را وارد کردند قصدشان آن بود که افکار عمومی آمریکا را قانع کنند که آنها کارشان را خوب انجام می دهند.

● به نظر شما، آیا افزایش تولید اوپک در آستانه فصل تابستان که هنگام کاهش تقاضاست، اقدامی منطقی می باشد؟ اگر پاسختان منفی است

ماه صورت پذیرد. زیرا اگر این اقدام به عمل آید، مشکلی در زمستان به وجود نخواهد آمد. ذخایر نفتی به میزان زیادی کاهش نمی یابد و قیمت ها به طسور تصنعی افزایش فوق العاده ای نمی یابد و در پایان ژانویه، مجدداً وضعیت مورد ارزیابی قرار می گیرد. و اگر بخواهید به نقطه ای که قبلاً بودید بازگردید، مشکلی نیست، زیرا با این اقدام در پایان ماه مارس، وارد فصل بهار می شوید که معلوم نیست اوضاع چگونه

خواهد بود و آیا پس از آن افزایش شدید قیمت ها اتفاق می افتد یا نه، در این صورت تنش ها و فشارهای سیاسی نیز از بین می رود. زمان مناسب برای افزایش تولید اوایل دسامبر است، اما فقط به مدت دو ماه.

● مطالبی که اشاره کردید در خصوص زمان بندی بود در مورد مقدار تولید نظرتان چیست؟ چه مقدار تولید عاقلانه تر خواهد بود؟

- تنها خدا عالم است، هیچ کس در مورد مقدار تولید چیزی نمی داند، ما نمی دانیم که مقدار تولید و تقاضا چقدر است، حتی نمی دانیم که میزان ذخایر چقدر است. مقدار تولید را می شود حدس زد، زیرا مقدار دقیق آن را نمی دانیم. می شود مقدار را حدس زد و سپس با حق عدول از آن دید که چه

پس چه مقدار عرضه عاقلانه خواهد بود؟

- بهار فصل کاهش تقاضا در اروپا و ژاپن و برخی نقاط دیگر در جهان است، اما این امر در خصوص ایالات متحده صدق نمی کند. اگر به داده ها توجه کنید، به دلیل ذخیره سازی بنزین برای تابستان انباشت تقاضا در فصل بهار همواره وجود دارد. بنابراین، اگر از من پرسید تولید را در اول ماه مارس افزایش می دهی، خواهم گفت بلی این کار را برای دو یا سه ماه انجام می دهم تا بینم چه اتفاقی می افتد. در صورتی که قیمت ها تنزل کند، در این صورت تولید را کاهش می دهم. اگر قیمت ها پایین نیاید یا مجدداً افزایش یابد، در این صورت باید دید که اقدام بعدی چیست. به هر حال افزایش تولید در ابتدای بهار اقدامی غیرعاقلانه نخواهد بود. خطمشی مناسب آن است که افزایش تولید در ابتدای ماه دسامبر برای دو

1 Bill Richardson

اتفاقی می‌افتد.

● کاهش قیمت‌های نفت را تا چه حدی می‌بینید و چنین روندی را چگونه پیش‌بینی می‌کنید؟

- پیش‌بینی آن بسیار سخت است. مسئله واقعی آن است که آیا در جهان رکود اقتصادی وجود دارد یا نه. اگر در آسیا و ایالات متحده رکود اقتصادی وجود نداشته و تقاضا نسبتاً قوی باشد، قیمت‌های نفت حول و حوش ۲۰ دلار ثابت خواهد ماند. در صورتی که رکود حاکم باشد، مشکل پیش خواهد آمد و در این حالت تولید کاهش می‌یابد.

● سازوکاری را که اوپک در خصوص دسته‌بندی قیمت‌ها اتخاذ کرده است چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا آن را عملی می‌دانید؟

- به طوری که می‌دانید، من کسی بودم که سازوکار دسته‌بندی قیمت‌ها را ابداع و آن را طی مقاله‌ای در سال ۱۹۹۴ در نشریه میس^(۲) ارائه کردم که کسی به آن توجه نکرد و مجدداً در سال‌های ۹۶، ۹۸ و ۹۹ نیز آن را تکرار کردم. هیچ کس از من نپرسید چگونه می‌شود آن را طراحی کرد. من اولین فردی بودم که این موضوع را پیشنهاد کردم. من فکر

می‌کنم که سازوکار دسته‌بندی قیمت ایده خوبی برای تثبیت بازار است. من دسته‌بندی محدودتری از ۴ دلار نه ۶ دلار و همچنین میزان توافق شده برای کاهش یا افزایشی را که بر اساس قیمت‌ها متغیر خواهد بود ترجیح می‌دهم. فرض کنید که قیمت‌ها به زیر ۲۲ دلار برسند، در این صورت نیم میلیون بشکه از تولید کم می‌کنیم و اگر قیمت‌ها معادل ۴ دلار به زیر ۲۲ دلار برسند، در این حال مجدداً نیم میلیون بشکه دیگر را از تولید کاهش می‌دهیم. این امر منطقی نیست. آنها باید مقدار بر طبقه‌بندی شده‌ای داشته باشند که وابسته به آن باشد که قیمت‌ها به چه میزان بالا یا پایین می‌روند. اما این موضوع مستلزم برخی بررسی‌ها و تفکر است و همکاران ما در اوپک و برخی افراد دیگر فکر نمی‌کنند که این امر کافی می‌باشد.

● آیا شما این امر را عملی می‌دانید؟

- بلی، من فکر می‌کنم عملی است.

● در خصوص تأثیر قیمت‌های بالای نفت یعنی در طیف ۲۲ تا ۲۸ دلار بر مواصلات اقتصادی جهان و به طور کلی اقتصاد کشورها چگونه فکر می‌کنید؟

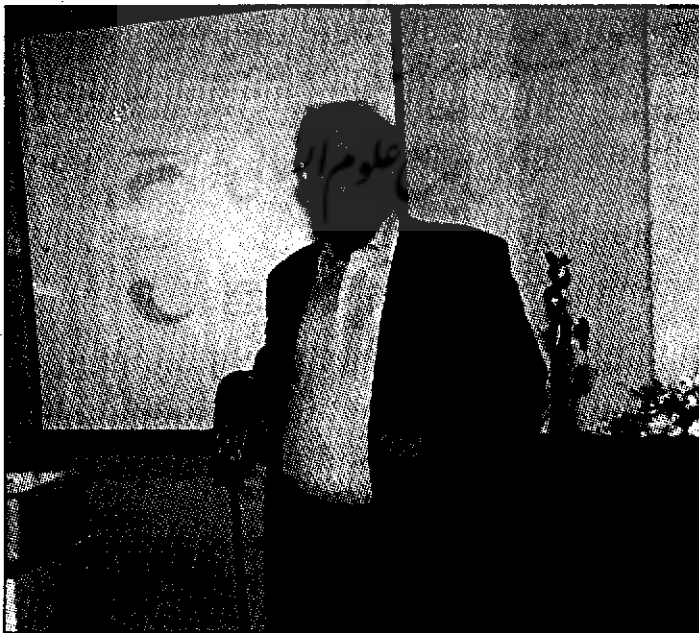
- در صورتی که قیمت‌های بالای نفت ثبات داشته باشد اقتصاد جهانی خود را با آن تطبیق خواهد داد. مشکل آن نیست که قیمت نفت ۲۵ یا ۲۷ دلار است، بلکه آن است که این قیمت‌ها از ۱۰ تا ۲۵ دلار متغیر است. اگر قیمت‌ها ثبات داشته باشند، با این توصیف توری وجود نخواهد داشت، زیرا تورم از آنجا ناشی می‌شود که آهنگ قیمت‌ها تغییر نماید. امروزه هدف اوپک باید آن باشد که تلاش کند تا آنجا که می‌تواند قیمت‌ها را در حول و حوش سطحی که می‌خواهد تثبیت کند و آن را ثابت نگهدارد. این آن چیزی است که اقتصاد جهان را نجات می‌دهد. بی‌ثباتی ناچیز یک تا سه دلار مشکلی پدید نمی‌آورد. اگر قیمت‌ها ثابت بمانند اقتصاد جهانی می‌تواند خود را با قیمت‌های منطقی تطبیق دهد و این کلید حل مشکل است.

با تشکر فراوان از پروفیسور مایرو به خاطر این مصاحبه

1 Bill Richardson

2 MEES

مصاحبه با پروفیسور پل استیونس Professor Paul Stevens

خصوصاً به خاطر مصارف داخلی در ایالات متحده به انجام رسید. اما از دیدگاه من این امر به دو دلیل تلاشی بسیار بی‌فایده بود. اول از همه بخشی از اوپک که به طور طبیعی از مداخله ایالات متحده ناخشنود هستند، نسبت به این امر واکنش نشان خواهند داد. اما در درجه دوم کشورهای نظیر عربستان سعودی و مکزیک که عضو اوپک نیست ولی در عین حال بخشی از توافق می‌باشد، و به هر حال تولید خود را به خاطر منافع شخصی‌شان افزایش می‌دادند، این گونه کشورها به دلیل این

اقدام ایالات متحده خود را در موقعیتی ناگوار خواهند یافت. اگر آنها تولیدات خود را

انتخابات ریاست‌جمهوری آینده برگزیده شود، بنابراین، فعالیت‌های وی در این

● آقای پروفیسور، سؤال اول من در مورد فشاری است که اخیراً از طرف ایالات متحده به اجلاس وزیران نفت اوپک اعمال شد که بسیار علنی بود. آنچه را که رفتار دولت‌مردان ایالات متحده نامیده شد چگونه ارزیابی می‌کنید؟ - من فکر می‌کنم این رفتار بسیار احمقانه بود و فکر می‌کنم فعالیت‌های پرسر و صدای بیل ریچاردسون در به راه افتادن و پند و ارز دادن به هر کسی در اینکار چکار باید بکنند و چکار نباید بکنند فوق‌العاده بیهوده بود. بدیهی است همه این کارها کاملاً به خاطر مقاصد سیاسی داخلی انجام گرفت. از آنجا که ریچاردسون آرزوی آن را دارد تا به عنوان معاون ال‌گور در

افزایش دهند، چنین به نظر خواهد رسید که به عنوان آلت دست ایالات متحده عمل کرده‌اند. بنابراین، اقدام ایالات متحده در واقع مداخله‌ای بسیار بی‌فایده بود و به نظر من به طور چشمگیری بر مشکلات اجلاس اوپک تأثیری خواهد گذاشت که تا به حال وجود نداشته است.

● آیا افزایش تولید اوپک که تقریباً در آستانه تابستان، فصل کاهش تقاضا، اتفاق افتاد، به نظر شما حرکتی منطقی بود؟ اگر نه، پس چه میزان افزایش می‌توانست عاقلانه باشد؟

- من فکر می‌کنم زمان‌بندی چنین مسائلی پیچیده‌تر از آن هستند که شما می‌گویید. گفته شما در اینکه فصل دوم سال دوره‌ای است که در آن تقاضا نسبتاً افت می‌کند درست است، اما در عین حال دوره کاهش تقاضا برای کالاها نیز هست. اغلب اوقات درمی‌یابید که در این فصل تقاضای نفت خام افزایش می‌یابد زیرا این نفت برای تضمین ذخایر محصولات تصفیه شده به پالایشگاه‌ها روانه می‌شود، مخصوصاً بسزین برای فصل مسافرت. بنابراین، به نظر من زمان مناسب افزایش تولید به هر حال اهمیت کمتری از آن دارد که اغلب فکر می‌کنند. همچنین اعلام افزایش تولید در توقعات مربوط به افزایش قیمت‌ها تأثیر می‌گذارد، و به این ترتیب اساساً قیمت‌ها صرف‌نظر از اینکه آیا نفت در بازار وجود دارد یا ندارد میل به تغییر می‌کند. در دوره‌هایی از اجلاس اوپک شاهد آن بوده‌ایم با اینکه هنوز نفت روانه بازارها نشده است اما قیمت‌ها به طور چشمگیری کاهش یافته‌اند.

● منظورتان جنبه‌های روانی موضوع است؟ - در حقیقت بلی. منظورم آن است که این مسئله قابل توجه است که مثلاً زمانی که اوپک جلسه داشت، قبل از اجلاس بازار تنزل یافته بود، به عبارت دیگر با در نظر گرفتن افزایش قابل انتظار تولید و همچنین این مطلب که قیمت‌ها بلافاصله تأثیر زیادی می‌پذیرند، اما هفته‌ای بعد زمانی که داده‌های مربوط به ذخایر منتشر شوند و نشان دهند که این ذخایر تا به آن حد پایین نیستند که مردم فکر می‌کردند، به علاوه این حقیقت که نفت ارسالی به بازار در اوایل ماه آوریل قیمت‌ها را دچار افت خواهد کرد با این وجود در

همان تاریخ آن را به بازار سرازیر می‌کنید. این موضوع حداقل یک ماه قبل از آنکه مثلاً نفت خلیج فارس به بازار وارد شود اتفاق می‌افتد.

● آنچه که گفتید این سؤال را پیش می‌آورد، که مربوط به قیمت‌هاست. کاهش قیمت‌ها را تا چه میزان می‌دانید و این روند را چگونه پیش‌بینی می‌کنید؟

- گستردگی افت قیمت‌ها واقعاً تعجب‌برانگیز است، اما فکر می‌کنم بخشی از توصیف این افت در آن نهفته است که تعداد زیادی از سفته‌بازان بازار را هدایت می‌کنند و خود را به آن تطبیق می‌دهند. بنابراین به نظر من افت قیمت‌ها در چند روز گذشته مسئله‌ای موقتی است. در این مورد اتفاق نظری وجود دارد که معتقد است این افزایش تولید توسط اوپک کافی نبوده و به این طریق قیمت‌ها هر چه به طرف پایان سال می‌رویم رو به افزایش خواهند گذاشت. در این خصوص من تردید دارم که باید به آنها اذعان کنم. من فکر می‌کنم که تقاضای بازار ضعیف‌تر از آن است که افراد فکر می‌کنند، برای عرضه نفت کشورهای غیر عضو اوپک سال خوبی در پیش است. و در مورد اوپک مقادیر کافی از ظرفیت اضافی تولید وجود دارد که در معرض ارایه به بازار می‌باشد. این موضوع ارزش یادآوری دارد که موافقت اوپک با افزایش تولید در سه ماهه اول امسال نسبتاً ضعیف بوده است و احتمال کافی وجود دارد که این موافقت ضعیف تا پایان سال نیز ادامه داشته باشد. بنابراین از دیدگاه من قیمت‌ها می‌تواند برای بقیه سال بین ۲۰ تا ۲۵ دلار برای هر بشکه باشد.

● زمانی که شما این نکته را در مورد قیمت‌ها یادآوری و در خصوص ذخایر صحبت می‌کنید، ارقام ارایه شده برای ذخایر در واقع آمار کاذبی در اختیار اعضای اوپک قرار می‌دهد. - نه خیر، این طور نیست که آمارها دستکاری شده یا گمراه‌کننده‌اند، بلکه مسئله آن است که داده‌های مربوط به ذخایر فوق‌العاده غیرمطمئن می‌باشند. زیرا باید به یاد داشته باشید که ما درباره‌ی سه نوع از ذخایر صحبت می‌کنیم، اولیه، ثانویه و درجه سوم. آنچه که در ماه‌های نوامبر و دسامبر شاهد بودیم آن بود که افت چشمگیری در ذخایر اولیه پدید آمد، اما از دیدگاه من دلیل این امر

آن بود که نگرانی افراد در خصوص مشکلات مربوط به رایانه‌ها در شروع سال ۲۰۰۰ در واقع مسئله ذخایر اولیه را به ذخایر ثانویه و درجه سوم نیز کشاند. بنابراین، در مورد آنها محاسبه‌ای به عمل نیامد. مشکل کار اینجاست. پس نمی‌توان گفت که بازارهای دستکاری شده بودند. اما به هر حال اطلاعات ناگواری است.

● سازوکار دسته‌بندی قیمت‌ها را چگونه

ارزیابی می‌کنید؟ آیا آن را عملی می‌دانید؟ - در خصوص این ایده من شروطی دارم. من فکر می‌کنم که مسئله خطرناکی است زیرا فکر می‌کنم که آیا به طور خودکار این امر صورت می‌گیرد. در موقعیت بازار این مطلب می‌تواند اغلب اوقات سبب تشدید بی‌ثباتی گردد تا اینکه آن را کاهش دهد. و از طرف دیگر، امتیاز خاصی دربردارد که مورد انتظار بازار است. بنابراین، در صورتی که قیمت‌ها به زیر ۲۲ دلار برسد و سپس برای مدتی دسته‌بندی جدید قدرتمندی به وجود آورد، مردم در قبال بالا رفتن قیمت‌ها واکنش نشان خواهند داد. لذا، برای این موضوع دو جنبه وجود دارد. اول آنکه این توقع عمومی است که می‌تواند به خوبی به بازار ثبات ببخشد، اما این که موجودی واقعی می‌تواند موجبات بی‌ثباتی بازار را فراهم آورد که هیاهوی بزرگتری است، سؤالی است که باید مورد توجه قرار بگیرد.

● آخرین پرسش. در مورد تأثیر قیمت‌های بالا بر روی عامل اقتصاد جهانی چگونه فکر می‌کنید؟

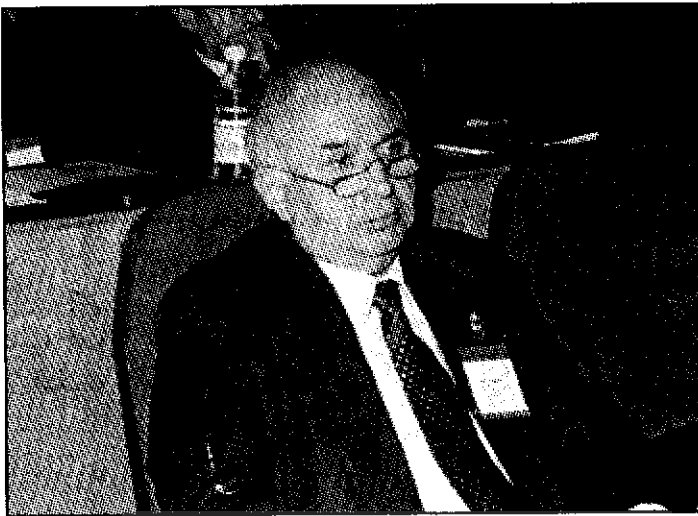
- اگر در خصوص قیمت ۲۲ تا ۲۸ دلار برای هر بشکه صحبت می‌کنید، فکر نمی‌کنم که تأثیر منفی خاصی داشته باشد. ممکن است کسی بگوید که قیمت‌های بالا برای برخی کشورهای فقیر و در حال توسعه مشکلاتی به وجود می‌آورد. اگر قیمت‌ها از ۲۲ دلار به ۲۸ دلار برسد، این سطح از قیمت‌ها در کشورهای صنعتی به آسانی قابل تحمل است. من فکر می‌کنم که اگر ذخایر اولیه تکمیل شوند قیمت ۲۵ دلار مناسب است. اما از دیدگاه تولیدکنندگان، این قیمت نباید به خیلی کمتر از ۲۵ دلار برسد. با تشکر فراوان از پروفیسور استیونس به خاطر این مصاحبه

مصاحبه با دکتر منوچهر تکین،

کارشناس امور نفتی مرکز مطالعات

جهانی انرژی در لندن (CGES)

نخواهد بود، در حالی که اگر قیمت متعادلی بین ۲۲ تا ۲۴ یا ۲۵ دلار باشد، این افزایش تولید به آنچه گفته شد منجر می‌شود. برای من این سؤال وجود ندارد که بگویم آنها چه اقدامی در پیش می‌گیرند بلکه این قیمت هدف است که اهمیت دارد و البته این یک موضوع سیاسی است. مصالحه‌ای میان مصرف‌کنندگان، تولیدکنندگان، اوپک و غیراوپک، همه آنها گرد هم می‌آیند و به یک قیمت هدف

می‌رسند و سپس تلاش می‌کنند تولیدی داشته باشند که به آن هدف برسند.

● منظورتان این است که در پاسخ به کلیه این سؤالات پیامدی سیاسی وجود دارد، در عین حال هیچ‌کس نمی‌تواند از این واقعیت بگذرد که نفت سیاسی‌ترین کالای روی زمین است. سؤال دیگر آن است که کاهش قیمت نفت را تا چه حدی می‌بینید و این روند را چگونه پیش‌بینی می‌کنید؟

- فکر نمی‌کنم قیمت‌ها بیش از این کاهش یابد. در تمام مدت هفته گذشته قیمت‌ها اندکی بهبود یافتند. همواره زمانی که افزایش تولیدی وجود دارد یا برعکس، بازار به آن واکنش سریعی نشان می‌دهد، که این مسئله و اکشن روانی یا احساسی است. و قیمت‌ها بیش از حدی که باید بالا رفته یا پایین می‌آید و به تدریج فرومی‌نشیند. لذا من فکر می‌کنم افت بسیار سریع قیمت نفت که پس از اجلاس اوپک شاهد آن بودیم از این طریق قابل توصیف است. و به تدریج قیمت‌ها به حالت طبیعی خود بازمی‌گردد و متعادل می‌شود. همچنین برخی عوامل وابسته به عرضه و تقاضا در ورای آن وجود دارد که باید مورد توجه قرار گیرد. تولیدکنندگان زیادی از جمله ایران نفت آماده‌ای برای فروش در بازار دارند. به این دلیل که قیمت‌ها بالا بودند و تولیدکنندگان می‌خواستند اطمینان حاصل کنند که می‌توانند نفت خود را به سرعت به

همچنین گفته می‌شد که بیل ریچاردسون، وزیر انرژی، برای به‌دست آوردن معاونت ال‌گسور در انتخابات ریاست جمهوری جاه‌طلبی‌هایی در سر دارد. من یک کارشناس نیستم، این‌ها فقط حدس‌هایی است که از این طرف آن طرف شنیده‌ام، اما اساساً ایالات متحده تمایل دارد که قیمت‌ها در حد متعادلی باشند، نه خیلی پایین یا نه خیلی بالا.

● آیا افزایش تولید اوپک را در حال حاضر در آستانه فصل کاهش تقاضا حرکتی منطقی می‌بینید؟ اگر نه، پس چه حجمی از تولید می‌تواند عاقلانه باشد؟

- به‌طور کلی در فصل بهار به دلیل شرایط آب و هوا تقاضا کمتر می‌شود. از سوی دیگر، پالایشگاه‌ها سعی می‌کنند خود را برای فصل تابستان آماده نمایند، یعنی زمانی که تقاضای بالایی برای بنزین وجود دارد. لذا، آنها شروع به خرید نفت خام و ذخیره آن کرده و نسبت به آماده‌سازی آن اقدام می‌کنند، یا این نفت را به تصفیه‌خانه‌ها می‌فرستند و بنزین حاصل شده را برای فصل تابستان انبار می‌کنند. اما نکته دوم این است که به‌طور کلی تقاضای کمتری در فصل بهار وجود دارد. قبل از همه این‌ها موضوع بستگی به آن دارد که سطح قیمت‌هایی که مورد خواست اوپک است چقدر باشد. اگر قیمت درخواستی اوپک ۳۰ دلار یا بیشتر باشد افزایش تولیدی در کار

● آقای دکتر تکین، اولین سؤال این است که فشار اعمال شده توسط ایالات متحده بر اجلاس اخیر وزیران نفت اوپک بسیار علنی بود. شما رفتار منسوب به ایالات متحده را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

- این امر اساساً یک موضوع سیاسی است. دیدگاه‌ها به این ترتیب است که به دلیل سیاست‌های داخلی، مسؤولان دولتی ایالات متحده در سال انتخابات ریاست جمهوری هم می‌خواهند قیمت نفت را کاهش

دهند و هم اینکه بهای بنزین پایین بیاید. همچنین مسؤولان فعلی دولتی می‌خواهند موفقیت خود را در اینکه می‌توانند قیمت نفت خام را کاهش دهند به نمایش بگذارند. اما به‌طور کلی ایالات متحده بیشتر به طرق غیرمستقیم در تلاش برای تشویق تولیدکنندگان برای داشتن تولید بالاتر در سطحی منطقی‌تر تأثیر گذار بوده است. در واقع در دوره‌هایی تولیدکنندگان را تحت فشار گذاشته‌اند که قیمت‌ها بسیار پایین بوده است. این موضوع در سال‌های ۱۹۸۶، ۱۹۹۸ و ۱۹۹۹ مصداق داشته است. اما در این زمان اینکه تولیدکنندگان را تحت فشار قرار دهند که قیمت‌ها را پایین بیاورند تا حدی غیرعادی است. گویانکه این امر قابل انتظار بود، زیرا ایالات متحده هم یک تولیدکننده محلی نفت در میدان‌هایی با قیمت بالا می‌باشد و هم اینکه یک واردکننده نفت است.

● اما فشار ایالات متحده زمانی اتفاق داد که بیشتر اعضای اوپک لزوم افزایش تولید را حس می‌کردند. آنها چند هفته‌ای می‌توانستند صبر کنند تا نتیجه کار را ببینند.

- همان‌طور که گفتیم من یک کارشناس امور سیاسی نیستم، اما استنباط من این است که در پشت این قضیه یک انگیزه سیاسی، عمدتاً داخلی نهفته بود. هر دو حزب می‌خواستند که قیمت بنزین کاهش یابد و

فروش برسانند. لذا کلیه تولیدکنندگان مقادیر زیادی نفت خام آماده برای فروش به مصرفکنندگان آن داشتند. در حالی که افراد زیادی منتظر آن بودند که اوپک تولید را افزایش داده و قیمت‌ها کاهش خواهند یافت. بنابراین، تولیدکنندگان می‌خواستند مطمئن شوند که می‌توانند قبل از آنکه قیمت‌ها پایین بیاید هرچقدر که می‌توانند نفت خود را بفروشند. لذا شاهد این حجم عظیم عرضه به بازار از همه نقاط جهان بودیم. از طرف دیگر کسانی نظیر تصفیه‌کنندگان وجود داشتند که مطمئن بودند اوپک تولید را افزایش خواهد داد و به این ترتیب قیمت‌ها پایین خواهد آمد. به این دلیل بود که قبل از تشکیل اجلاس اوپک و چسند روز پس از آن، خریداران نفت بیش از آن که نیاز داشتند دست به خرید نمی‌زدند. آنها می‌خواستند تا زمانی که قیمت‌ها کاهش نیافته است دست نگه‌دارند. به همین دلیل شاهد این عرضه فوق‌العاده و کاهش تقاضا در چند روز قبل از تشکیل اجلاس اوپک بودیم.

● سازوکار دسته‌بندی قیمت‌ها را که اوپک اتخاذ کرده است چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا آن را عملی می‌دانید؟

- من فکر می‌کنم ایده خوبی است، اما دیدگاه شخصی من آن است که در عمل به اجرا درآوردن این کار مشکل خواهد بود، زیرا در درون اوپک، به همان ترتیب میان اعضای اوپک و غیر عضو اوپک عقاید متفاوتی در این خصوص وجود دارد که طرف مقابل برای این کنترل تولید نظیر مکزیک و نروژ بوده‌اند. و جلب موافقت کلیه تولیدکنندگان در جهت این سازوکار امری مشکل است. این کمیته درون اوپک یا گروه فدرالی که می‌خواهند به بازار تعادل ببخشند، این اختیار تام را ندارند که به این کار جامه عمل بپوشانند. راهی که آنها می‌توانند در پیش گیرند به نظر من آن است که باید طیف قیمت‌ها را مورد ملاحظه قرار دهند. در صورتی که قیمت‌ها بالاتر یا پایین‌تر از این طیف برود، آنها از طریق افزایش یا کاهش تولید برای تعادل بازار اقدام خواهند کرد. اما آنها نمی‌توانند توسط یک یا دو وزیر یا یک گروه کوچک این ابتکار را به خرج بدهند.

● لذا مفهوم آن این است که یک اقدام دسته

جمعی مورد نیاز است.

- بلی، این استنباط من است. زیرا به عنوان یک خط‌مشی مورد قبول همگان در مصاحبه‌های خبری رسمی اوپک به عنوان یک قطعنامه رسمی به آن اشاره نشده است. حتی در صورتی که در این مورد توافقی عام وجود داشت، تولید باید توسط تک تک کشورها کاهش یا افزایش می‌یافت و آن کمیته باید به همه دولت‌ها اطلاع می‌داد تا درباره آن به تصمیم‌گیری بپردازند. لذا در عمل اجرای این کار مشکل است و زمان خواهد برد. این ایده خوب است و به سوی این هدف حرکت کردن نیز خوب است، اما باید واقع بین باشیم و نباید انتظار زیادی از این طرح داشته باشیم.

● درباره تأثیر قیمت‌های بالای نفت در طیف ۲۲ تا ۳۰ دلار بر عوامل اقتصادی جهان و به طور کلی اقتصاد کشورها چه نظری دارید؟

- من قبول دارم که یک اقتصاددان و کارشناس اقتصاد جهانی نیستیم، اما در حالتی بسیار کیفی، می‌توانم بگویم در کشورهای صنعتی به طور کلی نقش نفت در مقایسه با بیست یا سی سال قبل در عملکرد اقتصادی و به همان ترتیب در تورم اقتصادی اعضای سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) بسیار کمتر است. لذا عامل قیمت نفت آن اهمیت سابق را در کشورهای صنعتی از دست داده است. بنابراین اگر قیمت نفت بالاتر برود، در تئوری می‌تواند رشد اقتصادی را کاهش داده و باعث افزایش تورم گردد، اما به نظر من این عامل اهمیت بسیار کمتری نسبت به گذشته دارد و اغلب افرادی که به این تأثیر نامطلوب قیمت نفت در اقتصاد جهانی اشاره می‌نمایند، همان تفکرات دهه ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۸۰ را دنبال می‌کنند. به نظر من میزان انرژی‌ای که سابقاً برای تولید یک واحد از کالا به کار می‌رفت، اینک به نصف تقلیل یافته است. لذا می‌توان با نیمی از انرژی‌ای که قبلاً استفاده می‌شد، معادل همان مبلغ را تولید کرد.

● شما درباره کشورهای صنعتی گفتید. درباره کشورهای جهان سوم نظرتان چیست؟

- کشورهای جهان سوم وابسته‌تر به قیمت نفت و حساس‌تر نسبت به آن هستند. البته در صورتی که قیمت نفت بالا باشد، تعادل پرداخت‌های آنها به هم می‌خورد و در نهایت تأثیر نامطلوبی بر تولید ناخالص داخلی‌شان

خواهد گذاشت، اما من نمی‌توانم نسبت به کمیت آن اظهار نظر نمایم. داده‌هایی که درباره مصرف نفت و رشد تولید ناخالص داخلی دیده‌ایم، به وضوح آسیب‌ها و مشکلات اقتصادی کشورهای در حال توسعه را که ناشی از قیمت‌های بالای نفت در سال گذشته بود، نشان نمی‌دهد. این تأثیرات در آن کشورها وجود دارد، اما واقعیت آن است که دلیل آنکه واکنش اقتصادی فوراً بروز نمی‌کند به همین جهت این تأثیرات هنوز آشکار نشده‌اند. برای مشاهده تأثیر قیمت‌ها بر مشخصه‌های اقتصادی زمان لازم است و همان طور که می‌دانید اکنون قیمت‌ها متعادل شده‌اند. بنابراین تأثیری که امکان مشاهده آن وجود داشته، قبلاً با پایین آمدن قیمت نفت کاهش یافته است. قیمت‌های بالا بیشتر یک مشخصه گذرا می‌باشد و به طور مداوم دو یا سه سال ادامه نمی‌یابد تا بتوان اثرات آن را مشاهده نمود. بنابراین در مورد کشورهای صنعتی از لحاظ نظری تأثیرات بسیار کمتری برجای می‌گذارد، ولی در مورد کشورهای در حال توسعه این تأثیرات می‌تواند بزرگتر باشد.

اما ما زمان کافی برای دریافت داده‌ها و مشاهده تأثیرات قیمت نفت بر اقتصاد و تورم این گونه کشورها در اختیار نداشته‌ایم.

● آخرین سؤال این است که به طور سنتی تفاوت میان قیمت‌های وست‌تگزاس اینترمدیت (WTI) و برنت بین یک تا دو دلار بوده است، اما اخیراً این فاصله به طرز غیر قابل توصیفی بیشتر شده است. این پدیده را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

- این امر تا اندازه‌ای به این دلیل است که کل ماجرای قیمت بالای نفت اساساً از آمریکای شمالی ناشی می‌شود، زیرا منطقه شمال شرقی ایالات متحده زمستان‌سختی را گذراند و در این منطقه کمبود مواد نفتی برای گرمایی وجود داشت. لذا در واکنش به افزایش بسیار زیاد قیمت مواد سوختی در شمال شرقی ایالات متحده، قیمت نفت خام نیز بالاتر رفت. بنابر این قیمت‌های وست‌تگزاس اینترمدیت در پاسخ به بازار آمریکای شمالی به نسبت بالاتر بود. در حالی که قیمت‌های برنت موجود در اروپا به بازار متعادل تر عرضه و تقاضا و آب و هوای عادی تر زمستان در شمال اروپا واکنش نشان داد. با تشکر فراوان از آقای دکتر تکین به خاطر این مصاحبه.